

BATABAT

“La terra és viva també en història”

Fermí Fernández (Londres, 1963) ha fet televisió i ràdio, teatre i doblatge. Aquesta setmana estrena a TV3: és l'encarregat de conduir el programa 'Sota terra', una aproximació a la història per via de l'arqueologia des d'un plantejament que combina rigor, aventura i diversió.

Com arribeu a embarcar-vos en un programa sobre arqueologia?

—Potser és que tant TV3 com la productora, Batabat, eren conscients que jo tenia certa predilecció per aquest

tema, suposo que arran de l'afer dels dinosaures que havíem viscut fa uns anys a la productora de l'Andreu Buenafuente. El cas és que ja de petit m'interessava. I m'hi vaig embarcar. Potser una mica inscientment, perquè després t'adones

que el tema és molt ampli i molt gran i molt complicat. Però també és absolutament engrescador. Si ho penses bé, és meravellós: faig una cosa que ja volia fer de petit!

—Que el tema és interessant, ja ho suposem, però pot ser divertit?

—Jo penso que *Sota terra* és més que un programa d'entreteniment. Perquè entreté, però, a més a més, ens explica moltes coses. És allò d'anar-te'n al llit, després de veure el programa, havent après alguna cosa nova. És una manera d'ensenyar què és el nostre país, de conèixer la quantitat de tresors que hi ha (sota terra, també, precisament). I això és important. Perquè moltes vegades, i suposo que inevitablement per l'educació que alguns hem rebut, tenim la història de Catalunya molt oblidada. O poc coneguda. I només coneixent el nostre passat podrem modificar el nostre futur, si és que ens interessa.

—L'objectiu, combinar rigor i amenitat?

—Sempre ho hem tingut molt present. Volem fer-ho atractiu, que, sense bana-

BATABAT

Fermí Fernández, en ple rodatge: “Volem que, sense banalitzar ni frivolitzar, els espectadors s’ho passin bé.”

litzar ni frivolitzar, els espectadors s’ho passin bé, que s’enganxin a conèixer qui va trepitjar aquesta terra abans no hi arribessin ells.

—Heu tingut un director científic de luxe.

—De *luxíssim!* Eudald Carbonell és un dels savis més savis que hi ha en aquest país. Jo diria que té un punt de filòsof. Ell ens ha conduït, ha portat els arqueòlegs, ha ordenat la feina... Allò de dir ara es pica aquí, ara farem això, ara demostrarem això altre...

—De fet, seguiu els paràmetres del mètode científic: plantejar una hipòtesi, investigar i contrastar-la amb les dades per saber si es corrobora o no.

—Exacte. En cada episodi s’intenta demostrar alguna història. Com ara saber si les restes romanes de Cabrera de Mar confirmen, o no, que era més que un petit poble. En tot aquest plantejament hi han ajudat moltíssim, és clar, els arqueòlegs. Poder-ho presentar, aprendre i mirar-m’ho de fora però participar-hi alhora ha estat veritablement emocionant.

—Us heu passejat per tota mena d’excavacions, des d’espais habitats per homínids fins a les colònies industrials. Quina us ha impressionat més?

—Suposo que, per proximitat, i perquè també em toca familiarment (hi vaig perdre un germà de la meva àvia, allà), diria que l’escenari de la batalla de l’Ebre. Vam anar a Corbera i vam treure... morts, ras i curt: persones que

havien estat reventades per una granada o que trobaves dintre d’unes petites fosses comunes. Perquè, després de la guerra, feien anar la gent dels pobles, en uns batallons de càstig, a buscar restes humanes i posar-les en petits receptacles, sota terra. És un espai on encara queden molts milers de morts. I em va afectar, sí, perquè era molt dolorós. Realment t’adones de l’amplitud i la crueltat de la guerra. És que la terra, en qüestió d’història, és tremendament viva. Queda molta cosa per trobar, molta cosa per saber de nosaltres mateixos i del nostre país.

—Amb vista a possibles noves temporades, heu pensat d’ampliar el camp d’actuació cap a jaciments de la resta dels Països Catalans?

—Sí, és clar. I tant de bo. Ara recordo, per exemple, que a Requena hi ha jaciments de dinosaures, que és un tema que no hem tractat (cosa estranya, en el meu cas, [riu]). Ja vam provar de tocar les Illes, però ens va fer tan mal temps que vam haver de suspendre l’expedi-

“En aquest programa he pres consciència de país. I consciència d’espècie, també”

ció. Ben mirat, hem passat una mica de tot: pluja, vent, febre, malalties, picades d’aranyes...

—No és fàcil, la vida de l’arqueòleg...

—La veritat és que, d’una banda, es nota que els agrada la feina que fan, que hi ha molta passió per la història i la recerca. Però també és cert que és un treball carregós i exposat a condicions extremes. Recordo, sobretot, quan vam ser a Capellades, a l’abric Romaní, una calor es-pan-to-sa i una humitat salvatge. Era terrible. A més, són gent que treballa amb molt pocs mitjans, sempre pendents de subvencions i d’aportacions de particulars. I es passen hores i hores i hores fent un treball de molta paciència, de —literalment— picar pedra. Ara, saben crear un ambient fabulós. I divertit: quan passes tant de temps amb un bastonet traient un tros d’os que triga hores —dies!— a sortir, hi ha d’haver alguna vàlvula d’escapament. I és quan entra en joc l’Eudald Carbonell, per exemple, que és un bromista professional. Sempre hi va haver el risc que et posés un escorpi a la sabata, per exemple.

—Apa!

—Sí, sí, sí. Sembla que ja ho havia fet alguna vegada. Vaig patir durant tretze capítols per veure quin dia em tocava a mi! [Riu.]

—Què sabeu ara que abans no sabíeu?

—Hi ha tantes coses...! Per exemple, algunes qüestions que fan referència al sentit de país. Hi ha, posem per cas, l’episodi de la batalla de Talamanca: allà t’adones que vam arribar a ser una de les potències del segle XVIII. Consciència de país, per tant. I consciència d’espècie, també: he tingut la sort de tenir un mestre al costat, una classe magistral cada dia, amb l’Eudald Carbonell. Podem dir que n’he sortit més conscienciat en algunes coses i amb més ganes de conscienciar tothom. No hem d’oblidar que cada peça que hi ha enterrada sota terra forma part del nostre patrimoni. I que és important.

—El darrer capítol indaga en un abocador actual. També deixem rastre, ara...

—És clar. D’aquí a 300 anys algú excavarà les nostres deixalles i no vull ni pensar què hi trobarà.

Núria Cadenes